

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP.HCM
KHOA TÀI CHÍNH NHÀ NƯỚC

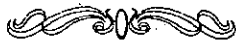
PGS-TS. Sử Đình Thành – TS. Vũ Thị Minh Hằng (*Đồng chủ biên*)
GS-TS. Dương Thị Bình Minh – ThS. Phạm Đăng Huấn
ThS. Nguyễn Anh Tuấn – TS. Bùi Thị Mai Hoài – TS. Diệp Gia Luật

NHẬP MÔN

Tài Chính Tiền Tệ

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG XÃ HỘI - 2008

LỜI NÓI ĐẦU

Để đáp ứng yêu cầu giảng dạy của nhà trường, tập thể giảng viên Bộ môn Tài chính - Tiền tệ, Khoa Tài chính Nhà nước Trường Đại học Kinh tế TP.HCM đã tổ chức biên soạn cuốn giáo trình **Nhập môn Tài chính - Tiền tệ**.

Mục đích của giáo trình **Nhập môn Tài chính - Tiền tệ** là giới thiệu cho sinh viên một cách có hệ thống cơ sở lý luận về tài chính - tiền tệ trong nền kinh tế thị trường. Qua đó, sinh viên có thể nghiên cứu những mô hình lý thuyết và lý giải thích các sự kiện tài chính - tiền tệ trong mối tương tác với các vấn đề kinh tế của thế giới hiện thực. Để đạt được mục tiêu này, tập thể tác giả đã chú trọng đưa vào trong giáo trình: (i) một khuôn khổ giúp cho việc hiểu biết về phân tích, bao gồm tổ chức các khái niệm và các sự kiện. Các kiến thức đó được phát triển thành mô hình khái quát về cơ chế vận hành của tài chính - tiền tệ tác động đến nền kinh tế; (ii) phân tích và đánh giá sự phát triển các thông tin tài chính, giúp cho sinh viên trong việc sử dụng dữ liệu và tư duy để giải thích những sự kiện kinh tế và tài chính xảy ra trong thực tiễn; (iii) cách thức sử dụng các công cụ và nguyên lý để tiên liệu những sự kiện kinh tế và tài chính trong tương lai, thông qua áp dụng các kỹ thuật phân tích để tiên liệu tác động của những thay đổi trong nền kinh tế và hệ thống tài chính.

Trong lần biên soạn này, tập thể các tác giả đã bám sát vào chương trình khung theo hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo và cập nhật, bổ sung nhiều kiến thức mới cho phù hợp với sự đổi mới và phát triển của nền kinh tế Việt Nam trong bối cảnh hội nhập kinh tế toàn cầu.

Tham gia biên soạn giáo trình gồm có:

- GS - TS. **Dương Thị Bình Minh**, viết chương 7.
- PGS - TS. **Sử Đình Thành**, chủ biên, viết các chương 1, chương 4, chương 7, chương 13 và chương 16.
- TS. **Vũ Thị Minh Hằng**, đồng chủ biên, viết các chương 2, chương 5 và chương 15.
- ThS. **Phạm Đăng Huấn** viết chương 6 và chương 14.
- ThS. **Nguyễn Anh Tuấn** viết chương 8 và chương 12.

- TS. **Bùi Thị Mai Hoài** viết chương 5, chương 11 và chương 14.
- TS. **Diệp Gia Luật** viết chương 3 và chương 10.

Cuốn giáo trình Nhập môn Tài chính – Tiền tệ đã được Hội đồng khoa học của nhà trường thẩm định và công nhận là giáo trình chuẩn của Trường kể từ năm 2008. Tuy nhiên, tài chính - tiền tệ là những lĩnh vực rất rộng lớn và phức tạp nên thiếu sót trong quá trình biên soạn là khó tránh khỏi. Tập thể các tác giả rất mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp của bạn đọc để lần tái bản sau giáo trình được hoàn thiện hơn.

Mọi đóng góp xin gửi về địa chỉ email: dinhthanh@ueh.edu.vn.

Tập thể tác giả

MỤC LỤC

CHƯƠNG 1

ĐẠI CƯƠNG VỀ TÀI CHÍNH

I.	KHÁI QUÁT SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TÀI CHÍNH.....	1
II.	BẢN CHẤT CỦA TÀI CHÍNH	3
	1. Nguồn tài chính	3
	2. Bản chất tài chính.....	6
III.	CHỨC NĂNG CỦA TÀI CHÍNH.....	7
	1. Huy động nguồn tài chính	7
	2. Phân bổ nguồn tài chính.....	8
	3. Kiểm tra tài chính.....	9
IV.	HỆ THỐNG TÀI CHÍNH.....	10
	1. Khái niệm và cơ cấu hệ thống tài chính.....	10
	2. Đặc điểm các bộ phận của hệ thống tài chính.....	11
	2.1 Thị trường tài chính.....	11
	2.2 Các chủ thể tài chính.....	12
	2.3. Cơ sở hạ tầng tài chính.....	14
	3. Mối quan hệ giữa các bộ phận của hệ thống tài chính.....	15
	3.1. Mối quan hệ giữa các chủ thể tài chính và thị trường tài chính.....	15
	3.2. Mối quan hệ giữa các chủ thể tài chính.....	17
	CÂU HỎI CHƯƠNG 1	18

CHƯƠNG 2

ĐẠI CƯƠNG VỀ TIỀN TỆ

I.	SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TIỀN TỆ.....	19
	1. Khái quát quá trình phát triển của tiền tệ.....	19
	2. Các thời kỳ phát triển của tiền tệ	20
	2.1. Tiền tệ phi kim loại	20
	2.2. Tiền tệ kim loại.....	20
	2.3. Tiền giấy - Tiền tín dụng.....	21
	3. Các hình thức khác của tiền tệ	23
II.	BẢN CHẤT VÀ CHỨC NĂNG CỦA TIỀN TỆ	23
	1. Khái niệm tiền tệ	23
	2. Chức năng của tiền tệ	25
	2.1. Chức năng phương tiện trao đổi.....	25

2.2.	<i>Chức năng thước đo giá trị hay chức năng đơn vị tính toán</i>	27
2.3.	<i>Chức năng phương tiện tích lũy</i>	27
III.	CÁC CHẾ ĐỘ TIỀN TỆ	28
1.	Khái niệm và các yếu tố cấu thành chế độ tiền tệ	28
1.1.	<i>Chế độ lưu thông tiền tệ là gì?</i>	28
1.2.	<i>Các yếu tố cấu thành của chế độ lưu thông tiền tệ</i>	28
2.	Các chế độ tiền tệ	30
2.1.	<i>Chế độ lưu thông tiền kim loại</i>	30
2.2.	<i>Chế độ lưu thông tiền giấy</i>	32
2.3.	<i>Giới thiệu một số đồng tiền chung</i>	39
IV.	CÁC HỌC THUYẾT TIỀN TỆ	42
1.	Các trường phái kinh tế học cổ điển	42
1.1.	<i>Quan điểm về nguồn gốc của tiền tệ: có hai trường phái nổi bật mang màu sắc duy vật và duy tâm</i>	42
1.2.	<i>Quan điểm về bản chất và chức năng của tiền tệ: có hai trường phái là trường phái tiền tệ kim loại và trường phái tiền tệ duy danh (tiền danh nghĩa)</i>	43
2.	Các trường phái kinh tế hiện đại	44
	CÂU HỎI CHƯƠNG 2	45

CHƯƠNG 3

TÍN DỤNG

I.	KHÁI NIỆM TÍN DỤNG	46
1.	Sự ra đời và phát triển của tín dụng	46
1.1.	<i>Cơ sở ra đời của quan hệ tín dụng</i>	46
1.2.	<i>Quá trình phát triển của tín dụng</i>	47
1.3.	<i>Khái niệm và bản chất của tín dụng</i>	48
II.	CHỨC NĂNG VÀ VAI TRÒ CỦA TÍN DỤNG	50
1.	Chức năng của tín dụng	50
1.1.	<i>Chức năng tập trung và phân phối lại vốn tiền tệ theo nguyên tắc có hoàn trả</i>	50
1.2.	<i>Chức năng kiểm soát các hoạt động kinh tế</i>	51
2.	Vai trò tín dụng	51
2.1.	<i>Tín dụng là công cụ thực hiện tích tụ, tập trung vốn và tài trợ vốn cho các ngành kinh tế, góp phần thúc đẩy sản xuất kinh doanh phát triển</i>	51
2.2.	<i>Tín dụng là công cụ góp phần ổn định tiền tệ, ổn định giá cả và kiềm chế kiểm soát lạm phát</i>	52
2.3.	<i>Tín dụng góp phần ổn định đời sống, tạo công ăn việc làm và ổn định trật tự xã hội</i>	53

2.4. Tín dụng là một trong những phương tiện kết nối nền kinh tế quốc gia với nền kinh tế của cộng đồng thế giới, góp phần phát triển mối quan hệ đối ngoại.....	53
III. CÁC HÌNH THỨC TÍN DỤNG TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG.....	54
1. Tín dụng thương mại.....	54
1.1. Khái niệm.....	54
1.2. Đặc điểm.....	56
2. Tín dụng ngân hàng.....	57
2.1. Khái niệm.....	57
2.2. Đặc điểm.....	57
2.3. Phân loại.....	58
3. Tín dụng nhà nước.....	61
3.1. Khái niệm.....	61
3.2. Đặc điểm.....	62
CÂU HỎI CHƯƠNG 3.....	63
<i>Bài đọc thêm</i>	64

CHƯƠNG 4

LÃI SUẤT

I. KHÁI NIỆM VÀ PHÂN LOẠI LÃI SUẤT.....	69
1. Khái niệm lãi suất (<i>Interest rate</i>).....	69
2. Phân loại lãi suất.....	70
2.1 Căn cứ vào giá trị thực của tiền lãi thu được.....	70
2.2 Căn cứ vào tính chất của các khoản vay.....	70
II. PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH LÃI SUẤT.....	72
1. Phương pháp tính lãi.....	72
2. Hiện giá.....	73
3. Lãi suất hoàn vốn.....	74
4. Mối quan hệ giữa lãi suất và giá trái phiếu.....	78
5. Tỷ suất lợi tức của trái phiếu (<i>Rate of return</i>).....	79
III. CÁC NHÂN TỐ QUYẾT ĐỊNH LÃI SUẤT THỊ TRƯỜNG.....	80
1. Cung - cầu trái phiếu và quỹ cho vay.....	80
1.1. Đường cầu.....	80
1.2. Đường cung.....	81
1.3. Điểm cân bằng.....	82
2. Sự thay đổi lãi suất thị trường.....	82
2.1. Các nhân tố làm thay đổi đường cầu trái phiếu và quỹ cho vay.....	82
2.2. Các nhân tố làm thay đổi đường cung trái phiếu và quỹ cho vay.....	85
IV. CẤU TRÚC RỦI RO VÀ CẤU TRÚC KỲ HẠN CỦA LÃI SUẤT.....	87
1. Cấu trúc rủi ro của lãi suất.....	87

1.1. <i>Rủi ro vỡ nợ</i>	87
1.2. <i>Tính lỏng</i>	89
1.3. <i>Chi phí thông tin</i>	91
1.4. <i>Thuế</i>	92
2. <i>Cấu trúc kỳ hạn của lãi suất</i>	93
2.1. <i>Lý thuyết thị trường bị phân khúc</i>	93
2.2. <i>Lý thuyết kỳ vọng</i>	94
2.3. <i>Lý thuyết lựa chọn kỳ hạn</i>	96
CÂU HỎI CHƯƠNG 4	98
<i>Bài đọc thêm</i>	99

CHƯƠNG 5

CUNG VÀ CẦU TIỀN TỆ

I. LÝ THUYẾT VỀ CẦU TIỀN TỆ	100
1. Quy luật lưu thông tiền tệ của K.Marx.....	102
2. Thuyết số lượng tiền tệ.....	103
3. Thuyết ưa thích thanh khoản của J.M.Keynes (1884-1946).....	105
4. Thuyết số lượng tiền tệ của Milton_Friedman.....	106
II. CÁC KHỐI TIỀN TRONG LƯU THÔNG	107
1. Các loại tiền tệ trong nền kinh tế hiện đại.....	107
1.1. <i>Tiền có tính lỏng cao</i>	107
1.2. <i>Các loại tiền tài sản</i>	108
2. Phép đo tổng lượng tiền trong nền kinh tế hiện đại.....	109
III. Các chủ thể cung ứng tiền cho nền kinh tế	112
1. Ngân hàng trung ương.....	112
2. Ngân hàng trung gian.....	116
3. Các chủ thể khác.....	118
CÂU HỎI CHƯƠNG 5	119
<i>Bài đọc thêm</i>	120

CHƯƠNG 6

NGÂN HÀNG TRUNG ƯƠNG

I. QUÁ TRÌNH RA ĐỜI VÀ BẢN CHẤT NGÂN HÀNG TRUNG ƯƠNG	122
1. Khái quát quá trình ra đời ngân hàng trung ương.....	122
2. Bản chất của ngân hàng trung ương.....	125
II. MÔ HÌNH TỔ CHỨC NGÂN HÀNG TRUNG ƯƠNG	126
1. Ngân hàng trung ương độc lập với chính phủ.....	126
2. Ngân hàng trung ương trực thuộc chính phủ.....	127
III. CHỨC NĂNG CỦA NGÂN HÀNG TRUNG ƯƠNG	129
1. Độc quyền phát hành giấy bạc ngân hàng và điều tiết khối lượng tiền cung ứng.....	129

2.	Ngân hàng trung ương là của các ngân hàng	130
2.1.	<i>Ngân hàng trung ương mở tài khoản và nhận tiền gửi của các ngân hàng trung gian</i>	130
2.2.	<i>Ngân hàng trung ương cấp tín dụng cho các ngân hàng trung gian</i>	131
2.3.	<i>Ngân hàng trung ương thực hiện việc quản lý nhà nước đối với hệ thống ngân hàng</i>	132
3.	Ngân hàng trung ương là của của nhà nước.....	132
IV.	CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ VÀ CÔNG CỤ THỰC THI CHÍNH SÁCH TIỀN TỆ	133
1.	Khái niệm về chính sách tiền tệ.....	133
2.	Mục tiêu của chính sách tiền tệ	134
2.1	<i>Phát triển kinh tế, gia tăng sản lượng</i>	134
2.2	<i>Tạo công ăn việc làm</i>	134
2.3	<i>Kiểm soát lạm phát</i>	135
3.	Các kênh truyền dẫn của chính sách tiền tệ	136
3.1	<i>Kênh lãi suất</i>	136
3.2	<i>Kênh giá cả tài sản</i>	136
4.	Những công cụ để thực thi chính sách tiền tệ	139
4.1	<i>Dự trữ bắt buộc</i>	140
4.2	<i>Lãi suất</i>	140
4.3	<i>Thị trường mở</i>	144
4.4	<i>Tỷ giá hối đoái</i>	146
4.5	<i>Hạ mức tín dụng</i>	147
	CÂU HỎI CHƯƠNG 6	148

CHƯƠNG 7

LẠM PHÁT

I.	KHÁI NIỆM VÀ PHÂN LOẠI LẠM PHÁT	149
1.	Khái niệm lạm phát	149
2.	Phân loại lạm phát.....	151
II.	NGUYÊN NHÂN DẪN ĐẾN LẠM PHÁT	152
1.	Lý thuyết số lượng tiền tệ và lạm phát.....	152
2.	Chính sách tài khóa và lạm phát	154
3.	Lý thuyết lạm phát do cầu kéo	155
4.	Lý thuyết lạm phát do chí phí đẩy.....	157
III.	TÁC ĐỘNG CỦA LẠM PHÁT	158
1.	Tác động phân phối lại thu nhập và của cải	159
2.	Tác động đến phát triển kinh tế và việc làm.....	159
3.	Các tác động khác	159
IV.	NHỮNG BIỆN PHÁP KIỂM CHẾ LẠM PHÁT	160
1.	Những biện pháp cấp bách.....	160

2. Những biện pháp chiến lược.....	162
V. HIỆN TƯỢNG GIẢM PHÁT.....	163
CÂU HỎI CHƯƠNG 7	163
<i>Bài đọc thêm</i>	164
<i>Bài đọc thêm</i>	167

CHƯƠNG 8

TÀI CHÍNH CÔNG VÀ CHÍNH SÁCH TÀI KHÓA

I. KHU VỰC CÔNG VÀ TÀI CHÍNH CÔNG.....	173
1. Khu vực công.....	173
2. Tiếp cận tài chính công.....	174
II. NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC.....	178
1. Khái niệm ngân sách nhà nước	175
2. Thu ngân sách nhà nước	176
2.1. Thu thuế.....	177
2.2. Thu lệ phí và phí	178
2.3. Vay nợ của chính phủ	178
3. Chi ngân sách nhà nước	181
3.1. Chi đầu tư phát triển.....	181
3.2. Chi thường xuyên.....	186
3.3. Chi trả nợ gốc tiền do chính phủ vay.....	190
4. Cân đối thu chi ngân sách nhà nước.....	190
III. CÁC ĐỊNH CHẾ NGOÀI NGÂN SÁCH.....	192
1. Sự tồn tại khách quan các định chế ngoài ngân sách	192
2. Hệ thống các quỹ ngoài ngân sách và định chế phi lợi nhuận, phi thị trường	193
2.1. Quỹ dự trữ nhà nước.....	193
2.2. Các quỹ hỗ trợ của nhà nước.....	194
2.3. Bảo hiểm xã hội	195
IV. CHÍNH SÁCH TÀI KHÓA.....	199
1. Khái niệm.....	199
2. Chính sách tài khóa và tổng cầu xã hội	199
2.1. Tổng cầu xã hội và số nhân chi tiêu	199
2.2. Chính sách tài khóa và tổng cầu xã hội	201
3. Chính sách tài khóa – công cụ kinh tế vĩ mô.....	203
4. Các tranh luận về chính sách tài khóa.....	204
CÂU HỎI CHƯƠNG 8	207

CHƯƠNG 9

TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP

I.	MỘT SỐ KHÁI NIỆM CƠ BẢN	208
1.	Khái niệm tài chính doanh nghiệp	208
2.	Vai trò của tài chính doanh nghiệp.....	212
II.	CẤU TRÚC TÀI CHÍNH CỦA DOANH NGHIỆP	214
1.	Cấu trúc vốn tài sản	214
1.1	Khái niệm đặc điểm vốn tài sản	214
1.2	Vốn tài sản cố định.....	215
1.3	Vốn tài sản lưu động.....	216
1.4	Các loại tài sản đầu tư tài chính	217
2.	Cấu trúc nguồn tài trợ.....	218
2.1	Khái niệm.....	218
2.2	Các nguồn vốn tài trợ	218
III.	NỘI DUNG CỦA TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP	222
1.	Lập kế hoạch tài chính cho doanh nghiệp.....	222
2.	Quản lý và sử dụng vốn tài sản	223
2.1.	<i>Quản lý và sử dụng vốn tài sản cố định</i>	223
2.2.	<i>Quản lý và sử dụng vốn tài sản lưu động</i>	227
IV.	THU NHẬP VÀ LỢI NHUẬN CỦA DOANH NGHIỆP.....	230
1.	Thu nhập của doanh nghiệp.....	230
2.	Lợi nhuận của doanh nghiệp.....	231
2.1.	Phân phối lợi nhuận trong doanh nghiệp.....	232
2.2.	Các quỹ của doanh nghiệp	232
	CÂU HỎI CHƯƠNG 9	233
	<i>Bài đọc thêm</i>	234

CHƯƠNG 10

CÁC TRUNG GIAN TÀI CHÍNH

I.	KHÁI NIỆM, ĐẶC ĐIỂM VÀ PHÂN LOẠI TRUNG GIAN TÀI CHÍNH	236
1.	Khái niệm về trung gian tài chính.....	236
2.	Đặc điểm của trung gian tài chính.....	237
3.	Phân loại các trung gian tài chính.....	238
II.	VAI TRÒ CỦA CÁC TRUNG GIAN TÀI CHÍNH TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG	240
1.	Chu chuyển các nguồn vốn	240
2.	Giảm chi phí giao dịch của xã hội.....	242
3.	Khắc phục tình trạng thông tin bất cân xứng trên thị trường tài chính	243
4.	Góp phần nâng cao hiệu quả kinh tế và tiêu chuẩn cuộc sống xã hội	245

III. ĐẶC ĐIỂM CƠ BẢN CỦA MỘT SỐ TRUNG GIAN TÀI CHÍNH	245
1. Các ngân hàng trung gian.....	245
2. Các định chế phi ngân hàng	246
2.1. Quỹ tín dụng.....	246
2.2. Quỹ đầu tư.....	247
2.3. Công ty tài chính.....	251
2.4. Các công ty bảo hiểm.....	252
IV. KHỦNG HOẢNG TÀI CHÍNH VÀ HOẠT ĐỘNG KINH TẾ TỔNG THỂ.....	254
CÂU HỎI CHƯƠNG 10	256
<i>Bài đọc thêm</i>	257

CHƯƠNG 11

NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI

I. QUÁ TRÌNH RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA NGÂN HÀNG.....	264
II. CHỨC NĂNG CỦA NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	266
1. Chức năng trung gian tín dụng.....	266
2. chức trung gian thanh toán.....	267
3. Chức năng cung cấp các dịch vụ tài chính.....	269
III. PHÂN LOẠI NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI.....	271
1. Căn cứ vào phạm vi hoạt động và tính chất kinh tế	271
2. Căn cứ vào tính chất sở hữu.....	272
IV. CÁC NGHIỆP VỤ CƠ BẢN CỦA NGÂN HÀNG TRUNG ƯƠNG.....	273
1. Nghiệp vụ tạo lập nguồn vốn và quản lý nguồn vốn kinh doanh.....	273
1.1. Cơ cấu nguồn vốn kinh doanh của ngân hàng.....	273
1.2. Quản lý nguồn vốn kinh doanh	278
2. Nghiệp vụ sử dụng vốn và quản lý tài sản có.....	280
2.1. Cơ cấu tài sản có của ngân hàng	280
2.2. Quản lý tài sản có kinh doanh của ngân hàng.....	282
3. Các nghiệp vụ trung gian thanh toán và ngân quỹ.....	287
V. THU NHẬP, CHI PHÍ VÀ LỢI NHUẬN NGÂN HÀNG.....	288
1. Thu nhập, chi phí phát sinh trong hoạt động kinh doanh của ngân hàng.....	288
1.1. Thu nhập của ngân hàng.....	288
1.2. Chi phí hoạt động kinh doanh của ngân hàng.....	288
1.3. Lợi nhuận ngân hàng.....	289
1.4. Đánh giá hiệu quả hoạt động kinh doanh của ngân hàng	289
CÂU HỎI CHƯƠNG 11	292
<i>Bài đọc thêm</i>	293

CHƯƠNG 12

BẢO HIỂM

I.	KHÁI NIỆM VÀ VAI TRÒ CỦA BẢO HIỂM	298
1.	Khái niệm bảo hiểm	298
2.	Vai trò bảo hiểm	299
II.	PHÂN LOẠI BẢO HIỂM	300
1.	Căn cứ vào tình hình pháp lý	300
2.	Căn cứ và phương diện kỹ thuật bảo hiểm	301
III.	NGUYÊN TẮC HOẠT ĐỘNG CỦA BẢO HIỂM	303
1.	Nguyên tắc lấy số đông bù đắp số ít	303
2.	Nguyên tắc phí bảo hiểm được xây dựng gắn liền với giá cả của rủi ro	304
3.	Nguyên tắc lựa chọn rủi ro kinh doanh	304
IV.	CƠ CHẾ PHÂN PHỐI TÀI CHÍNH TRONG DOANH NGHIỆP BẢO HIỂM	304
1.	Cơ chế phân phối tài chính theo kỹ thuật phân chia	304
2.	Cơ chế phân phối tài chính theo kỹ thuật tồn tích	305
3.	Cơ chế phân phối tài chính theo kỹ thuật tái bảo hiểm (Reinsurance) và đồng bảo hiểm (Coinsurance)	305
3.1.	<i>Phương thức tái bảo hiểm</i>	305
3.2.	<i>Phương thức đồng bảo hiểm</i>	306
V.	DOANH THU - CHI PHÍ HOẠT ĐỘNG CỦA DOANH NGHIỆP BẢO HIỂM	306
1.	Doanh thu bảo hiểm	306
2.	Chi phí hoạt động bảo hiểm	307
	CÂU HỎI CHƯƠNG 12	308
	<u>Bài đọc thêm</u>	311

CHƯƠNG 13

TÀI CHÍNH QUỐC TẾ

I.	CƠ SỞ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN TÀI CHÍNH QUỐC TẾ	312
II.	TỶ GIÁ HỐI ĐOÁI	314
1.	Khái niệm và vai trò của tỷ giá hối đoái	314
1.1.	<i>Ngoại tệ và ngoại hối</i>	314
1.2.	<i>Khái niệm tỷ giá hối đoái</i>	315
1.3.	<i>Phân loại tỷ giá hối đoái</i>	316
1.4.	<i>Các phương pháp niêm yết tỷ giá hối đoái</i>	317
1.5.	<i>Vai trò của tỷ giá hối đoái</i>	318
2.	Hệ thống chế độ tỷ giá hối đoái	319
2.1.	<i>Hệ thống tỷ giá hối đoái cố định</i>	320
2.2.	<i>Hệ thống tỷ giá hối đoái thả nổi</i>	321
3.	Các nhân tố tác động đến tỷ giá hối đoái	323
3.1.	<i>Các nhân tố tác động đến tỷ giá trong dài hạn</i>	323

3.2. Các nhân tố tác động đến tỷ giá trong ngắn hạn.....	325
4. Các chính sách điều chỉnh tỷ giá hối đoái.....	328
III. CÁN CÂN THANH TOÁN QUỐC TẾ.....	330
1. Khái niệm.....	330
2. Các nguyên tắc xây dựng cán cân thanh toán quốc tế.....	331
3. Các khoản mục chính của cán cân thanh toán quốc tế.....	332
4. Sự khủng hoảng cán cân thanh toán.....	334
4.1. Mô hình khủng hoảng thể hệ thứ nhất.....	334
4.2. Mô hình khủng hoảng thể hệ thứ hai.....	335
4.3. Mô hình khủng hoảng thể hệ thứ ba.....	335
IV. SỰ DI CHUYỂN CÁC NGUỒN VỐN VÀ QUẢN LÝ NỢ NƯỚC NGOÀI.....	336
1. Ý nghĩa kinh tế vĩ mô của các luồng vốn nước ngoài.....	336
2. Các luồng vốn nước ngoài.....	337
2.1. Phân loại.....	337
2.2. Đặc điểm các luồng vốn nước ngoài.....	337
3. Chính sách kiểm soát các luồng vốn nước ngoài.....	339
V. CÁC ĐỊNH CHẾ TÀI CHÍNH QUỐC TẾ.....	342
1. Quỹ tiền tệ quốc tế (International Monetary Fund: IMF).....	342
2. Nhóm ngân hàng thế giới (World Bank Group).....	344
2.1. Ngân hàng thế giới.....	344
2.2. Công ty tài chính quốc tế (IFC).....	346
2.3. Cơ quan bảo lãnh đầu tư đa phương (MIGA).....	346
2.4. Trung tâm giải quyết những tranh chấp về đầu tư quốc tế (ICSID).....	347
3. Ngân hàng phát triển Châu Á (Asian Development Bank: ADB).....	347
4. Các câu lạc bộ xử lý nợ.....	347
4.1. Câu lạc bộ Pari (Paris Club).....	347
4.2. Câu lạc bộ London (London Club).....	348
CÂU HỎI CHƯƠNG 13.....	349

CHƯƠNG 14

THANH TOÁN VÀ TÍN DỤNG QUỐC TẾ

I. THANH TOÁN QUỐC TẾ.....	350
1. Thanh toán quốc tế và vai trò của thanh toán quốc tế.....	350
1.1. Khái niệm thanh toán quốc tế.....	350
1.2. Vai trò của thanh toán quốc tế.....	350
2. Hệ thống văn bản pháp lý điều chỉnh hoạt động thanh toán quốc tế và điều kiện thương mại quốc tế.....	351
2.1. Hệ thống văn bản pháp lý điều chỉnh hoạt động thanh toán quốc tế.....	351
2.2. Điều kiện thương mại quốc tế (International Commerce Terms - INCOTERMS).....	353

3.	Các điều kiện thanh toán quốc tế	353
3.1.	Điều kiện về tiền tệ	354
3.2.	Điều kiện về địa điểm thanh toán	355
3.3.	Điều kiện về thời gian thanh toán	355
3.4.	Điều kiện về phương thức thanh toán	355
4.	Các phương tiện thanh toán quốc tế	356
4.1.	Hối phiếu	356
4.2.	Séc	357
4.3.	Giấy chuyển tiền	357
4.4.	Thẻ thanh toán	357
5.	Phương thức thanh toán quốc tế	358
5.1.	Phương thức chuyển tiền	358
5.2.	Phương thức thanh toán nhờ thu (ủy thác thu)	360
5.3.	Phương thức thanh toán tín dụng chứng từ	361
5.4.	Phương thức giao chứng từ trả tiền ngay (Cash against documents - CAD) ..	363
5.5.	Phương thức mở tài khoản	363
II.	TÍN DỤNG QUỐC TẾ	363
1.	Khái niệm	363
2.	Các hình thức tín dụng quốc tế	364
2.1.	Tín dụng thương mại	364
2.2.	Tín dụng ngân hàng	365
2.3.	Tín dụng nhà nước	367
	CÂU HỎI CHƯƠNG 14	367

CHƯƠNG 15

THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH

I.	CƠ SỞ HÌNH THÀNH THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH	368
1.	Sự cần thiết khách quan của quá trình điều tiết vốn trong nền kinh tế thị trường	368
2.	Cơ sở hình thành thị trường tài chính	369
II.	KHÁI NIỆM VÀ PHÂN LOẠI THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH	370
1.	Khái niệm	370
2.	Phân loại thị trường tài chính	370
III.	THỊ TRƯỜNG TIỀN TỆ	371
1.	Khái niệm và phân loại	371
2.	Chủ thể tham gia trên thị trường tiền tệ	373
3.	Các công cụ của thị trường tiền tệ	373
4.	Các nghiệp vụ trên thị trường tiền tệ	373
4.1.	Nghiệp vụ vay và cho vay vốn ngắn hạn	373
4.2.	Nghiệp vụ mua bán giấy tờ có giá ngắn hạn	374

IV. THỊ TRƯỜNG VỐN.....	375
1. Khái niệm và phân loại.....	375
2. Các công cụ trên thị trường vốn.....	377
2.1 Cổ phiếu.....	377
2.2 Trái phiếu.....	378
3. Các chủ thể hoạt động trên thị trường vốn.....	379
4. Nguyên tắc hoạt động của sở giao dịch chứng khoán.....	381
5. Hệ thống giao dịch.....	383
6. Hệ thống thanh toán chứng khoán.....	384
6.1 Trung tâm lưu ký chứng khoán.....	384
6.2 Hệ thống thông tin trên thị trường chứng khoán.....	385
6.3 Khung pháp lý của thị trường chứng khoán.....	385
V. VAI TRÒ CỦA THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH.....	386
CÂU HỎI CHƯƠNG 15.....	388
Bài đọc thêm.....	389

CHƯƠNG 16

CHÍNH SÁCH TÀI CHÍNH QUỐC GIA VIỆT NAM

I. KHÁI NIỆM CHÍNH SÁCH TÀI CHÍNH QUỐC GIA.....	396
II. MỤC TIÊU VÀ QUAN ĐIỂM CHÍNH SÁCH TÀI CHÍNH QUỐC GIA.....	397
1. Mục tiêu của chính sách tài chính quốc gia.....	397
2. Các quan điểm cơ bản xây dựng chính sách tài chính quốc gia.....	399
III. NHỮNG NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA CHÍNH SÁCH TÀI CHÍNH QUỐC GIA.....	400
1. Chính sách tài chính công.....	400
1.1. Chính sách thu ngân sách nhà nước.....	400
1.2. Chính sách chi ngân sách nhà nước.....	402
1.3. Chính sách cân đối và xử lý bội chi ngân sách.....	405
1.4. Chính sách vay nợ nước ngoài.....	405
1.5. Chính sách quản lý và phân cấp ngân sách.....	407
2. Chính sách phát triển tài chính doanh nghiệp.....	408
2.1. Chính sách tạo vốn và sử dụng vốn.....	408
2.2. Các chính sách riêng đối với doanh nghiệp nhà nước.....	409
3. Chính sách phát triển các định chế tài chính trung gian.....	410
3.1. Đẩy mạnh tiến trình cải cách hệ thống ngân hàng thương mại.....	410
3.2. Đa dạng hóa các định chế phi ngân hàng.....	412
4. Phát triển thị trường tài chính.....	413
4.1. Thị trường tiền tệ.....	413
4.2. Phát triển thị trường vốn.....	415
CÂU HỎI CHƯƠNG 16.....	417
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1) Anthony Saunders (2000), *Financial institutions management*, Publishing House of Mac Graw Hill, 2000.
- 2) Anthony Saunders (2001), *Financial markets and institutions*, Publishing House of Mac Graw Hill, 2001.
- 3) Dương Thị Bình Minh và Sử Đình Thành (2004), *Giáo trình Lý thuyết Tài Chính – Tiền Tệ*, NXB Thống kê.
- 4) Drake, P.J (1980), *Money, Finance and Development*, Oxford: Martin Robertson.
- 5) Frederic S.Mishkin (2004), *The Economics of Money, Banking, and Financial Markets*, Pearson-AdditionWesley.
- 6) K. Marx, *Góp phần phê phán chính trị kinh tế học*, NXB Sự thật Hà Nội, 1971 – trang 71.
- 7) K. Marx, *Tư bản, quyển 1, tập 1*, NXB Sự thật, Hà Nội, 1993, tr 242.
- 8) L.Loyd, B.Thomas (1997), *Money - Banking and Financial Markets*, McGraw Hill Companies, p.32).
- 9) Lawrence S.Ritter (1999), William L.Silber, Gregory F.Udell, *Principles of Money, Banking, and Financial Markets*, Tenth Edition, Pearson-AdditionWesley.
- 10) Lê văn Tư (2001), *Tiền tệ, Ngân hàng, Thị trường tài chính*, NXB Thống kê.
- 11) Mona J. Gardner (2000), *Managing financial institutions*, a Division of Harcourt college Publishers.
- 12) Nhật Trung (2004), *Tạp chí Ngân hàng*, tháng 9/2004, trang 67-69.
- 13) P.A Samuelson (1989), *Kinh tế học I*, Viện quan hệ quốc tế, tr 332.
- 14) www.mof.gov.vn
- 15) www.imf.org
- 16) www.sbv.gov.vn
- 17) Nguyễn Tấn Dũng, <http://www1.thanhnien.com.vn/news/default.aspx?>
- 18) www.worldbank.org
- 19) *Báo Thanh Niên số 146, 157 – 2006*